Kinderen op de Laanweg 2 (1907)

Een groepje kinderen poseert midden op het bestrate deel van de Laanweg voor de fotograaf. Het is zomer 1907 en de meisjes dragen een strooien hoedje. Drie van hen hebben een wit schort aan dat diende om hun jurken zoveel mogelijk schoon te houden. De twee zonder schortje zijn waarschijnlijk zusjes, zij dragen identieke jurken. Achter hen staat een iets grotere jongen met een grote witte kraag.

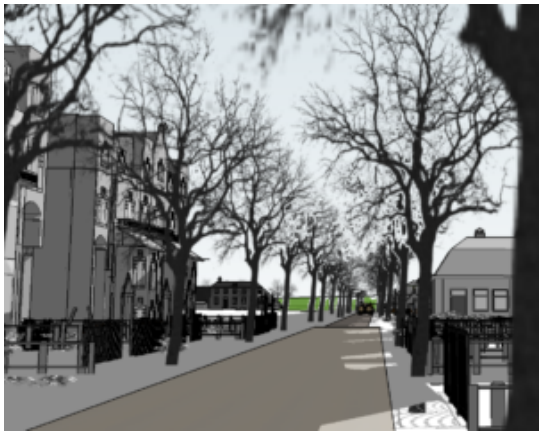
Het meisje links is Maartje Hendrika Uitslager (1901), de dochter van Cornelia van Vliet en Jan Uitslager. Ze woonden op dat moment in een van de nieuwe huisjes (22A). Dat bevond zich achter nummer 20 waarvan in de verte rechts het dak te zien is. Kort na het maken van de foto verhuisden ze naar de Buiksloterweg.

Maartje was enig kind. Ze stuurde deze foto als ansichtkaart op 26 mei 1907 aan haar oom en tante Jacob Engel en Aagje van Vliet. De kaart was gefrankeerd met een postzegel van 1 cent. De datum van het poststempel was 26 mei 1907, Amsterdam Centraal Station. Aagje en Jacob woonden eerst bij de sluis waar hij sluiswachter was, maar in 1906 werd hij overgeplaatst naar Alkmaar waar hij brugwachter werd.

Links op de foto zijn de herenhuizen Laanweg 53 en 55 en 57, 59 en 61 te zien. Links tussen twee bomen is de punt van het toegangshekje met de naam van de villa erop te zien. Rechts achter de schutting is nog net Laanweg nummer 20 te zien: het huis van de familie J.C. Reinders Folmer met daarnaast het Vinkenbuurtje. Niet te zien zijn de blokken huizen Laanweg 18A-F, rechts van de weg.

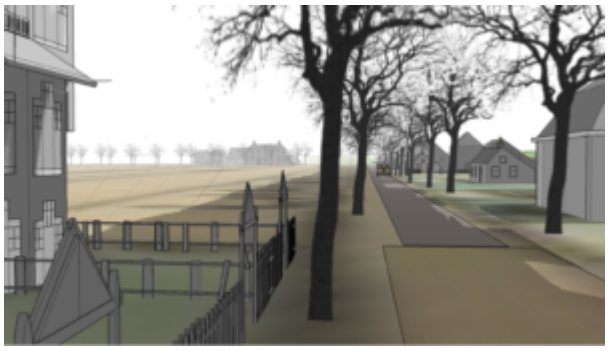
Op de Laanweg woonden veel kinderrijke katholieke gezinnen. Op nummer 51 *Villa Agathe* woonde makelaar Wilhelmus Meester met zijn vrouw en 6 kinderen. Het zouden er 9 worden.
Op nummer 57 *Villa Corrie* woonde architect Joannes Meester met zijn vrouw en hun 7 kinderen. Het zouden er 10 worden. De familie Meester vroeg in 1904 in een advertentie om een flink R.K. meisje voor huishoudelijk werk en geschikt voor kinderen. In 1906 toen zij 12½ jaar getrouwd waren, werd er namens hun kinderen een advertentie in *de Tijd* gezet. *Godsdienstig-staatkundig dagblad: de Tijd* 24-03 1906: ‘Op den 10den April hopen onze veel geliefde Pa en Moe Jan L. Meester Wzn. en Margaretha A. Meester v.d.Wel, hun 12½ jarige Echtvereeniging te herdenken. Hun dankbare Kinderen, Willem, Corrie, Jan, Jozef, Annie en Karel. Amsterdam, Laanweg no 57, o/h IJ Huize ‘Corrie’.

Kinderen op de Laanweg 1: wat zagen zij in 1904?

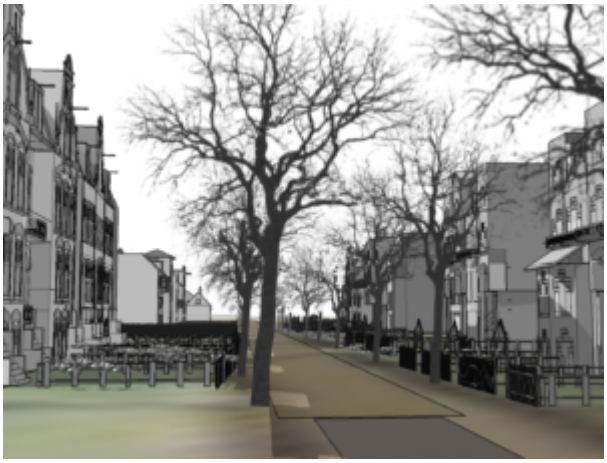

Het probleem van veel oude foto's is dat ze pas echt iets vertellen als je weet wat je ziet. Zo heb ik een oude foto van drie kinderen op de Laanweg. Van twee van hen ken ik de namen nog. *A*ls ik nu niet opschrijf wat ik van hen weet, bestaat de kans dat die kennis verdwijnt.
De foto is omstreeks 1904 gemaakt. Links staan Rika en Jannetje Sohl en rechts staat een mij onbekend meisje. Jannetje (1896) en Rika (1897) en een vriendinnetje maakten een wandeling. Ze woonden in Buiksloot waar hun vader vlakbij de Waterkering een slagerij had. Vanuit hun huis waren ze eerst de Waterkering overgegaan en daarna gingen ze linksaf de dijkweg langs het Noord-Hollands kanaal (de Buiksloterweg) op.

Misschien liepen ze over de kruin van de dijk. Rechts lagen de akkers van de Buiksloterham. Ze passeerden na een heel eind lopen twee kleine arbeidershuisjes en zagen toen het imposante *Huis den Ham* en de bijgebouwen van die grote herenboerderij die bij de kruising van de Middenweg en de Laanweg stond. Daar moeten ze van de dijk over een slootje de polder in gegaan zijn. Ze lieten de Middenweg rechts liggen en gingen verder over het smalle, landelijke en onbestrate stuk van de Laanweg. Links zagen ze kleine boerderijtjes, een grote loods en een aantal kleine huisjes. Daar trof de fotograaf hen. Achterop de foto staat geschreven: *In de Ham.*

De tekening laat zien wat de drie meisjes achter zich zagen. Aan het eind van de weg, waar de rij bomen ophield, stond links Huis den Ham. De Laanweg fungeerde eigenlijk als een grote oprijlaan voor Huis den Ham. Aan de linkerkant op de foto strekten zich landbouwgrond of weiden uit en rechts stonden de kleine boerderijen en het Vinkenbuurtje. Van landbouwverkeer is op de foto niets te merken, misschien werd de foto op een zondag gemaakt. Het landelijke stuk van de Laanweg bestond sinds 1851, maar was nog weinig veranderd. Er waren huisjes bijgekomen rond nummer 20 en 22, maar dat was dan ook alles.

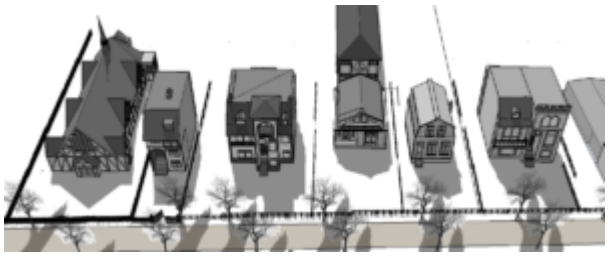
Hoe anders zag de Laanweg er uit in de richting waarin de kinderen kijken! Wat zagen zij voor zich?

- De fotograaf met een groot houten fototoestel op een houten statief.
- De bomenrij (iepen) die zich voortzette langs een iets bredere weg die bestraat was.
- Links en rechts nieuwe etagewoningen, in blokken gebouwd, met tuintjes ervoor en boven de toegangshekken bordjes met namen als: *De Eersteling, Wilhelmina, Smyrna* en *Hendrika*. In die huizen woonden mensen afkomstig uit de stad of uit andere plaatsen in Nederland.
- Rechts in een aantal sousterrains winkels met grote winkelruiten, die voor een deel nog leeg stonden.
- Links in de verte enkele grote losstaande villa’s.
- Drie elektrische booglampen die dat stuk van de Laanweg

verlichtten.

- In de verte rechts een open stuk land waar men van plan was nog te bouwen en waar o.a. Ajax speelde.
- In de verte aan het eind links: de gebouwen van de papierstucfabriek.

Het was voor hen een andere wereld! Dat zal voor de oorspronkelijke bewoners van de polder niet anders geweest zijn. Hun rustige omgeving was voorgoed veranderd door de komst van enkele architecten die aangetrokken werden door de ruimte en de goedkope grond in de polder. Ze hadden grote plannen voor de Laanweg. Het was een belangrijke verbindingsweg die naar de sluizen en de veerpont leidde. Er werd vanaf 1897 jarenlang gebouwd langs het begin van de weg, tot er door de nieuwe regels van de Woningwet van 1901 vrij plotseling een eind kwam aan de bouwactiviteiten daar.

De R.K. hulpkerk St. Rita (op de tekening links) die in 1906 werd gebouwd, was het laatste nieuwe gebouw dat er op de Laanweg bij kwam. Daarna keerde de rust enigszins terug. De onzekerheid bleef, want de kranten stonden bol van plannen voor de Buiksloterham en de sluizen. Het zou nog lang duren voor Amsterdam werkelijk ging bouwen in de Ham.

Zie verder deel 3 van *De Geschiedenis van de Buiksloterham tot 1921*

Deel 2 De Buiksloterham ingepolderd

Het is raar dat er in de Buiksloterham geen straten of pleinen vernoemd zijn naar de pioniers die de polder in het midden van de 19e eeuw droog maakten, er gingen wonen en het land bewerkten. Alleen is er nu nog een Laanweg, maar die herinnert alleen in naam aan de weg waarlangs van het midden van de negentiende eeuw tot na de Eerste Wereldoorlog het bewoonde deel van de Buiksloterham was.Op de plek van de voormalige St. Ritakerk aan het Hagedoornplein stond de grote herenboerderij, waar eerst de familie Beukman (de drooglegger en zijn nakomelingen) woonden. Later woonde daar de familie Reinders Folmer die ook veel voor de polder heeft betekent. En langs de Laanweg woonden de pachters en landarbeiders. Aan het begin van de twintigste eeuwbouwden ondernemende Amsterdammers langs het zuidelijke deel van de Laanweg de eerste villa's en statige huizenblokken.

In deel 2 wordt de inpoldering van de Ham besproken en hoe toen 'grootste landbouwgebied van Nederland' werd gebruikt voor akkerbouw, wie de eerste bewoners waren en waar zij vandaan kwamen. In dit deel wordt ook aandacht besteed aan de Volewijck: de bewoning van dat gebied door Volendammer vissers en de uitbreiding van het Tolhuis en de Tolhuistuin tot vermaakcentrum voor Amsterdammers.

De **Geschiedenis van de Buiksloterham tot 1921** is gepubliceerd in drie delen die ook los van elkaar te lezen zijn:

1. **Waterland, Buiksloot en de Volewijck,** 268 pagina's, prijs € 19,95

2. **De Buiksloterham ingepolderd.** 222 pagina’s, prijs € 19,95
3. **Wonen, werken en vermaak rond de Laanweg**, 267 pagina’s, prijs € 19,95

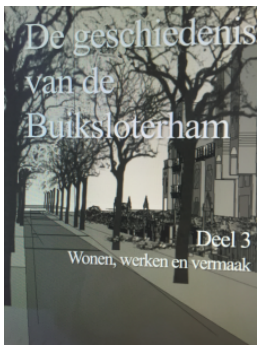
Bekijken (PREVIEW)

De drie delen van *De geschiedenis van de Buiksloterham* zijn vanaf 5 november 2016 uitsluitend te koop bij:

- Boekhandel Over het Water, Van der Pekstraat 59 – overhetwater.nl
- Plantage Boekhandel Van der Plas, Buikslotermeerplein 70 – lezeninnoord.nl
- Stadsboekwinkel, Gebouw De Bazel, Vijzelstraat 32, hal – stadsboekwinkel.nl
- Historisch Centrum Amsterdam Noord, Johan van Hasseltweg 32b – hcan.nl

Per stuk € 19,95 en per set van 3 delen ca. € 50